

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK/134/28814/13 WW

Warszawa, dnia 20 listopada 2013 r.

Nr: 28814	Data wpływu 9 lipca 2013 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 14 listopada 2013 r.

**NAUCZYCIELSKIE
ŚWIADCZENIA KOMPENSACYJNE**

TEMAT

**OBJĘCIE PRAWEM DO ŚWIADCZENIA
NAUCZYCIELI PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa.

Marek M. - wraz z 31 osobami, członkami Rady Pedagogicznej przy Centrum Kształcenia Praktycznego w Warszawie popierającymi petycję.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w celu włączenia do kręgu uprawnionych do otrzymywania świadczenia kompensacyjnego z ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nauczycieli praktycznej nauki zawodu zatrudnionych w Centrach Kształcenia Praktycznego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji postulują zmianę ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, gdyż w ich opinii przy formułowaniu legalnej definicji pojęcia „nauczyciel”, doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady państwa prawnego i zasady równości, poprzez pominięcie w katalogu podmiotów uprawnionych do świadczeń kompensacyjnych nauczycieli zatrudnionych w placówkach kształcenia praktycznego.

Zdaniem autorów petycji, nauczyciele zatrudnieni w centrum kształcenia praktycznego (CKP) w sposób arbitralny i przypadkowy zostali pozbawieni świadczeń kompensacyjnych przysługujących nauczycielom zatrudnionym w innych placówkach oświatowych. Istotnym jest też fakt, że nauczyciele ci objęci są Kartą Nauczyciela, dotyczą ich te same zasady zdobywania awansu zawodowego i pracy oraz podlegają nadzorowi kuratorium oświaty.

Jak podają autorzy petycji „dotychczas nie było żadnych różnic w sytuacji prawnej nauczycieli CKP i pozostałych placówek oświatowych, a w szczególności nie sposób wyjaśnić, czym miałyby się różnić nauczyciel CKP od nauczyciela zatrudnionego w centrum kształcenia ustawicznego”.

Autorzy petycji twierdzą, że „zajęcia praktyczne, realizowane przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu w CKP dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych i techników są zajęciami dydaktycznymi identycznymi z zajęciami praktycznymi prowadzonymi przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych należących do szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenia zawodowe w zasadniczych szkołach zawodowych i technikach. Tożsamość zajęć polega nawet na wykorzystaniu tych samych podstaw programowych i programów nauczania.” Ponadto identycznie prowadzone są też zajęcia laboratoryjne realizowane przez obydwie podmioty.

Autorzy petycji przywołują też przepisy art. 2 pkt 3a ustawy o systemie oświaty, w której placówki kształcenia praktycznego wymienione są razem z placówkami kształcenia ustawicznego, a których to nauczyciele zostali objęci nową regulacją. Ponadto projekt ustawy

o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nawet nie wspominał o nauczycielach CKP, co - w opinii wnoszących petycję - dowodzi nierównego traktowania tej samej grupy zawodowej. Nauczyciele zatrudnieni w CKP do 31 grudnia 2008 r. posiadali prawo do wcześniejszej emerytury oraz wszystkie uprawnienia wynikające z ustawy Karta Nauczyciela. Dlatego niezrozumiałym dla nich jest fakt „odebrania w sposób arbitralny i irracjonalny nauczycielom CKP praw do otrzymywanego dotychczas świadczenia”.

Wnoszący petycję czują się rozgoryczeni, w ich odczuciu obowiązująca „wadliwa regulacja krzywdzi znaczną grupę doświadczonych i sprawdzonych nauczycieli CKP”, dlatego wnoszą o poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) w art. 1 ust. 2 pkt 4 stanowi, że ustawie tej podlegają pracownicy zatrudnieni u pracodawców niewymienionych w ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1-3, pełniący funkcję instruktorów oraz kierowników praktycznej nauki zawodu, posiadający kwalifikacje określone dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli.

Zgodnie z art. 86 cyt. ustawy nauczyciel ma prawo do zaopatrzenia emerytalnego z ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.

Według art. 88 ustawy nauczyciele mający 30 lat pracy, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych i poprawczych, schronisk dla nieletnich 25 lat pracy, w tym 20 lat w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą przejść na emeryturę po rozwiązaniu stosunku pracy na swój wniosek. Nauczyciele spełniający powyższe warunki mogą przejść na emeryturę również w wypadku rozwiązania stosunku pracy z powodu likwidacji szkoły lub wygaśnięcia stosunku pracy.

Nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

- spełnili warunki do uzyskania emerytury (określone wyżej) w ciągu 10 lat od wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

- nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego (OFE) albo złożyli wniosek o przekazanie środków z OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) określa m.in. warunki nabywania i utraty prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę o szczególnym charakterze oraz ich rodzaje, których wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej. Wypłatę tych emerytur gwarantuje państwo.

Na mocy art. 4 ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- urodził się po 31 grudnia 1948 r. i przepracował co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,

- osiągnął wiek co najmniej 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz posiada okres składkowy i nieskładkowy co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn,

- przed 1 stycznia 1999 r. i po 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz nastąpiło rozwiązanie z nim stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej w wieku niższym, (od 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn) przysługuje ubezpieczonym na zasadach określonych w art. 5-12 ustawy.

Od 1 stycznia 2013 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637). Wprowadzone zmiany polegają m.in. na stopniowym podwyższaniu wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn do osiągnięcia jednakowego poziomu 67 lat. Wydłużenie lat pracy spowodowało zmiany w zasadach wypłacania emerytur pomostowych i świadczeń kompensacyjnych. Zmiany te gwarantują, że ustalone prawo do tych świadczeń ustaje w dniu poprzedzającym dzień osiągnięcia wieku emerytalnego, ustalonego dla danej osoby według jej daty urodzenia. Dotyczy to kobiet urodzonych po 31 grudnia 1952 r. i mężczyzn urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

Załącznik nr 1 do ustawy zawiera wykaz prac w szczególnych warunkach, zaś załącznik nr 2 wykaz prac o szczególnym charakterze.

Do prac o szczególnym charakterze z całej podmiotowej grupy nauczycieli, zaliczono jedynie nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i socjoterapii, ośrodkach szkolno-wychowawczych, schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych, działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800 ze zm.) reguluje warunki nabywania i utraty prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, zasady postępowania o ich przyznanie, a także

zasady ustalania wysokości i wypłaty świadczeń oraz ich finansowania.

Zgodnie z ustawą świadczenie kompensacyjne mogą uzyskać nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w publicznych i niepublicznych przedszkolach, szkołach i placówkach kształcenia ustawicznego oraz placówkach wymienionych w art. 2 pkt 5 i 7 **ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty** (Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.), do których należą:

- młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii,

- specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem umysłowym udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku: rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego), obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,

- placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Świadczenie kompensacyjne przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łączne warunki: osiągnęli wymagany wiek, mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 30 lat, w tym 20 lat pracy w charakterze nauczyciela, wychowawcy, pracownika pedagogicznego w wymiarze co najmniej 1/2 wymiaru zajęć w placówkach (o których mowa wyżej) oraz rozwiązali stosunek pracy.

Wymagany wiek w latach 2009–2014 r. jest jednakowy dla kobiet i mężczyzn i wynosi 55 lat, w latach 2015–2016 będzie wynosił 55 lat dla kobiet i 56 lat dla mężczyzn. Od 2017–2032 roku będzie stopniowo wydłużany, w taki sposób, aby w 2032 r. wynosił 59 lat dla kobiet i 64 lata dla mężczyzn.

Od 1 stycznia 2013 r. stopniowo wzrasta wiek emerytalny dla kobiet i mężczyzn do 67 lat (vide emerytury pomostowe). Prawo do świadczeń kompensacyjnych ustaje w dniu poprzedzającym osiągnięcie wieku emerytalnego, ustalone dla danej osoby jej datą urodzenia.

Świadczenie stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury ustalonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z FUS (art. 25) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o świadczenie tablic średniego trwania życia, sporządzonych

przez GUS. Kwota świadczenia nie może być niższa niż najniższa emerytura z FUS (obecnie 831,15 zł) i jest corocznie waloryzowana. Prawo do świadczenia ustaje z nabyciem emerytury na mocy decyzji organu rentowego lub z dniem poprzedzającym osiągnięcie wieku emerytalnego, jeżeli uprawniony nie ma ustalonego prawa do emerytury. Świadczenia są finansowane z budżetu państwa.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w art. 1 stanowi, że system oświaty zapewnia m.in realizację prawa każdego obywatela RP do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju, możliwość uzupełniania przez dorosłych wykształcenia ogólnego, zdobywania lub zmiany kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.

Na mocy art. 62a ustawy organ prowadzący szkoły dla dorosłych, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe lub placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, może połączyć w zespół, zwany "centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego".

W skład centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego powinna wchodzić co najmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Centra prowadzą kwalifikacyjne kursy zawodowe, a także podejmują działania w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, współpracują z pracodawcami i organizacjami pracodawców.

Zgodnie z art. 68a ust. 1-3 kształcenie ustawiczne organizują i prowadzą publiczne i niepubliczne szkoły dla dorosłych, publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, z wyjątkiem kwalifikacyjnych kursów zawodowych prowadzonych przez inne placówki.

Kształcenie ustawiczne może być prowadzone jako stacjonarne lub zaoczne, a także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Art. 70 ust. 1-3 stanowi, że praktyczna nauka zawodu odbywa się w placówkach kształcenia ustawicznego i praktycznego, warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, u pracodawców, a także w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Praktyczna nauka zawodu odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy szkołą a podmiotem. W umowie określa się m.in. sposób ponoszenia kosztów praktycznej nauki zawodu. Umowy nie zawiera się do praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę w jej warsztatach oraz pracowniach szkolnych dla uczniów tej szkoły.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 186 ze zm.)

określa m.in.: warunki, organizację i tryb prowadzenia kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, rodzaje tych form, warunki organizowania i prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz rodzaje publicznych placówek i ośrodków doksztalcenia i doskonalenia zawodowego.

Szersza informacja o realizacji zadań w placówkach oświatowych tj. w centrum kształcenia praktycznego i centrum kształcenia ustawicznego w załączniku do petycji.

PRACE LEGISLACYJNE:

W VII kadencji Senatu rozpatrywana była petycja indywidualna w sprawie podjęcia inicjatywy w celu włączenia do podmiotów uprawnionych do otrzymywania świadczenia kompensacyjnego z ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych pedagogów i wychowawców zatrudnionych w Ochotniczych Hufcach Pracy (**P-11/11**).

Marszałek Senatu 21 lipca 2011 r. skierował petycję do rozpatrzenia przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, która 8 września 2011 r. rozpatrzyła petycję. Przeprowadzona została dyskusja i senatorowie postanowili prowadzić dalsze prace nad petycją. W związku z zakończeniem VII kadencji Senatu prace nad petycją nie zostały ukończone. Zgodnie z art. 90g Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji VIII kadencji, 10 stycznia 2012 r., rozpatrzyła petycję. Senatorowie zapoznali się z pracami podjętymi nad petycją, przeprowadzili dyskusję oraz przegłosowany został wniosek o zasięgnięcie opinii Ministerstwa Edukacji Narodowej o postulacie petycji.

Na posiedzeniu 15 marca 2012 r. senatorowie wznowili dyskusję z udziałem przedstawicielki Ministerstwa Edukacji Narodowej. Przekazana została informacja o złożeniu w Sejmie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (druk sejmowy nr 138), który obejmował swoim zakresem postulat petycji. Senatorowie zdecydowali o wstrzymaniu prac nad petycją.

Komisja wznowiła prace 16 stycznia 2013 r., przeprowadzona została dyskusja oraz podsumowano prace nad petycją. Senatorowie w głosowaniu podjęli decyzję o zakończeniu prac nad petycją.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (druk sejmowy nr 138 z 1 grudnia 2011 r.) dotyczy rozszerzenia katalogu nauczycieli uprawnionych do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Projekt skierowano 17 stycznia 2012 r. do pierwszego czytania w komisjach: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Polityki Społecznej i Rodziny, które odbyło się 12 września 2012 r. Komisje przygotowały sprawozdanie (druk sejmowy nr 702) w którym zgłosiły wniosek o odrzuceniu projektu. Sejm na 27. posiedzeniu 23 listopada 2012 r. odrzucił projekt.

Senacka Komisja Nauki, Edukacji i Sportu wniosła do marszałka Senatu inicjatywę ustawodawczą zawierającą **projekt ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych** (druk senacki nr 470 z 17 października 2013 r.). Celem projektu jest przyznanie nauczycielom zatrudnionym w zakładach kształcenia nauczycieli uprawnienia do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Trybunał Konstytucyjny rozpatrywał sprawy dotyczące zasad nabycia prawa do emerytury pomostowej oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych:

- po rozpoznaniu wniosku Prezydium Forum Związków Zawodowych dotyczącego nabycia prawa do emerytury pomostowej w wyroku z 3 marca 2011 r. (**sygn. akt K 23/09**) Trybunał orzekł, że art. 3 ust. 1-3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz załączniki nr 1 i 2 do ustawy w zakresie, w jakim pomijają, jako przesłankę uzyskania emerytury pomostowej m.in. pracę nauczycieli i wychowawców bezpośrednio związanych z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, pracę nauczycieli i wychowawców szkolnictwa specjalnego, są zgodne z art. 2 Konstytucji RP.

- Trybunał w wyroku z 4 czerwca 2013 r. (**sygn. akt SK 49/12**) rozpatrując skargę konstytucyjną orzekł, że art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych w zakresie, w jakim nie uwzględnia wśród uprawnionych do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego instruktorów praktycznej nauki zawodu, zatrudnionych w innych jednostkach niż wskazane w przepisie, jest zgodny z art. 67 ust. 1, z art. 32 ust. 1 oraz z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP. W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał stwierdził m.in., że nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, finansowane są z budżetu państwa, a ustawa ma charakter wyjątkowy z punktu widzenia założeń reformy emerytalnej i ustawy pomostowej. „W świetle ustawy pomostowej, której celem była m.in. stopniowa likwidacja możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę różnych grup zawodowych oraz ujednoczenie wieku emerytalnego wszystkich ubezpieczonych, z uprawnień do przejścia na wcześniejszą emeryturę miały korzystać tylko osoby, które wykonują pracę o szczególnym charakterze, a kryteriami decydującymi miały być jedynie względy medyczne i kwestie budżetowe. Tymczasem ustawa kompensacyjna jest przełamaniem założeń, na których oparta była reforma systemu emerytalnego. Wprowadziła dodatkową grupę osób uprzywilejowanych, wyposażając ją w świadczenia, które nie są objęte powszechnym systemem ubezpieczenia społecznego (nie są świadczeniem uzyskiwanym w związku z opłacaną składką), lecz są finansowane

z budżetu państwa. Wiąże się to z poważnymi konsekwencjami finansowymi, powodującymi znaczny wzrost wydatków budżetowych państwa. Stąd też ustawodawca, wskazując zakres podmiotowy ustawy kompensacyjnej, mógł kierować się względami budżetowymi i dać pierwszeństwo zasadzie ochrony równowagi finansowej państwa. Celowość i trafność decyzji ustawodawcy w tym zakresie nie podlega kontroli Trybunału”.

Interpelacja poselska w sprawie nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych dla nauczycieli centrów kształcenia praktycznego adresowana do ministra edukacji narodowej. W odpowiedzi na interpelację (nr 9937 z 19 października 2012 r.) resort przywołał stanowisko Rady Ministrów do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (druk sejmowy 138 z 1 grudnia 2011 r.). W stanowisku rząd podniósł, że intencją projektodawców ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nie było objęcie zakresem podmiotowym nauczycieli zatrudnionych we wszystkich placówkach systemu oświaty. W trakcie prac nad ustawą wzięto pod uwagę opinie Biura Analiz Sejmowych, w których analizowano charakter prawny nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych na tle rozstrzygnięć powszechnego systemu emerytalnego, w szczególności systemu emerytur pomostowych. Zauważono, że celem ustawy o emeryturach pomostowych nie było generalne kwalifikowanie nauczycieli do emerytur pomostowych, w związku z czym system świadczeń kompensacyjnych jako system uzupełniający nie powinien być także kształtowany w sposób generalny. Ponadto rozszerzenie zakresu podmiotowego zaproponowane w poselskim projekcie ustawy byłoby sprzeczne z założeniami obowiązującego systemu emerytalnego, którego celem jest m.in. stopniowe wygaszanie przywileju wcześniejszego przejścia na emeryturę.

INFORMACJE DODATKOWE:

Do końca 2008 r. nauczyciele posiadający 30-letni staż pracy, w tym 20-letni pracy nauczycielskiej mogli korzystać z uprawnienia do wcześniejszej emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela (przepis wygasł 1 stycznia 2009 r.). Możliwość skorzystania z tego prawa na starych zasadach po 1 stycznia 2009 r. mają ci nauczyciele, którzy posiadali wymagany staż do 31 grudnia 2008 r.

Obecnie zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (zamiast wcześniejszych emerytur) są uprawnieni do świadczeń z ustawy o emeryturach pomostowych. Jednak nie wszyscy, którzy korzystali z tych uprawnień w starym systemie emerytalnym mogą z nich skorzystać. Wykaz prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze opracowano na podstawie ustaleń ekspertów medycyny pracy, był on konsultowany z pracownikami i pracodawcami. Krąg podmiotowy ustawy ograniczono

jedynie do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w wybranych placówkach wychowawczych (*vide Stan prawny petycji*). Centralny Instytut Ochrony Pracy w wyniku badań ustalił, że obciążenie psychofizyczne nauczyciela jest bardzo wysokie, czego skutkiem jest zjawisko zawodowego wypalenia, poczucia braku lub obniżonej skuteczności zawodowej oraz depersonalizacji (przedmiotowy stosunek do uczniów). W opinii ekspertów, którzy uwzględniali głównie kryteria zdrowotne, nie istnieją przesłanki do objęcia całej grupy nauczycieli systemem emerytur pomostowych.

Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych zawiera rozwiązania przejściowe dla nauczycieli z długim stażem (30 lat pracy w tym 20 lat jako nauczyciel) nabywających świadczenia w kolejnych latach do osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Nowe rozwiązanie łagodzi skutki zmian w systemie edukacji i jest adresowane do tych osób, które mniej skorzystają z innych rozwiązań dla nauczycieli, w tym podwyżek.

Warto zauważyć, że projekt tej ustawy był poselską inicjatywą popartą przez Radę Ministrów. Pierwotnie projekt nie obejmował nauczycieli, wychowawców i innych pedagogów zatrudnionych w jakichkolwiek placówkach. W pracach Sejmu rozszerzono go o nauczycieli placówek, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 7 ustawy o systemie oświaty. W relacji do nauczycieli placówek kształcenia praktycznego ustawodawca nie dostrzegł potrzeby włączenia ich do uprawnionych do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

Podkreślić należy, że nauczycielom, którzy do 31 grudnia 2008 r. nabyli prawo do wcześniejszej emerytury z Karty Nauczyciela, a nie mają prawa do świadczenia kompensacyjnego lub z niego nie skorzystali, przysługuje rekompensata z ustawy o emeryturach pomostowych, którą ustala się na wniosek ubezpieczonego o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, z art. 173 i 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Warunkiem jej uzyskania jest przepracowanie jako nauczyciel 15 lat przed 1 stycznia 2009 r.

REKOMENDACJE BIURA:

W opinii ekspertów medycyny pracy grupa zawodowa nauczycieli (z wyjątkiem zatrudnionych w wybranych placówkach wychowawczych) nie została uznana za osoby wykonujące pracę o szczególnym charakterze, tym samym nie została objęta systemem emerytur pomostowych. Formą rekompensaty dla określonej grupy nauczycieli, za utratę zlikwidowanych z dniem 1 stycznia 2009 r. uprawnień do skorzystania z prawa do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, są nauczycielskie świadczenia kompensacyjne.

Rozpatrując propozycje zmian w zgłoszonej petycji należy podkreślić, że:

- prawo do świadczenia kompensacyjnego nie przysługuje wszystkim grupom nauczycieli,

- w Senacie rozpoczęły się prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Celem projektu jest poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o nauczycieli zatrudnionych w zakładach kształcenia nauczycieli,

- świadczenie kompensacyjne jest nowym rodzajem świadczeń pieniężnych finansowanych z budżetu państwa. Zatem rozszerzanie kręgu podmiotowego ustawy będzie generowało dodatkowe wydatki ze środków publicznych.

Mając na uwadze powyższe informacje, decyzję o podjęciu prac nad petycją Biuro pozostawia do uznania Komisji.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Andrzej Dziubecki

Informacja w sprawie realizacji zadań w placówkach oświatowych tj. w centrum kształcenia praktycznego i centrum kształcenia ustawicznego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 186 ze zm.) określa m.in.: warunki, organizację i tryb prowadzenia kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, rodzaje tych form, warunki organizowania i prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz rodzaje publicznych placówek, ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego.

Zgodnie z postanowieniami § 3 kształcenie ustawiczne prowadzi się w następujących formach pozaszkolnych: tj. poprzez prowadzenie następujących rodzajów kursów:

- kwalifikacyjny kurs zawodowy,
- umiejętności zawodowych i kompetencji ogólnych,
- turnus doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników,
- inny niż wymienione wyżej, umożliwiający uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Na podstawie § 23-25 publicznymi placówkami kształcenia ustawicznego są centra kształcenia ustawicznego. Centrum kształcenia ustawicznego może prowadzić kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, o których mowa wyżej, z wyjątkiem turnusu doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników, a także w szkołach dla dorosłych, jeżeli takie szkoły wchodzą w skład centrum. Ponadto Centrum może realizować zadania z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikające z programu nauczania dla danego zawodu. Szczegółową organizację, sposób i warunki prowadzenia kształcenia w szkołach dla dorosłych wchodzących w skład centrum kształcenia ustawicznego określają przepisy dotyczące szkół publicznych. Centrum może współpracować z innymi podmiotami prowadzącymi kształcenie ustawiczne w kraju i za granicą.

Na mocy postanowień § 26-28 publicznymi placówkami kształcenia praktycznego są centra kształcenia praktycznego. Centrum kształcenia praktycznego realizuje zadania z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikające z programu nauczania dla danego zawodu, polegające na prowadzeniu: zajęć praktycznych dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, w zakresie całego lub części programu nauczania dla danego zawodu, zajęć uzupełniających dla młodocianych pracowników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o systemie oświaty. Centrum może prowadzić także kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, identycznych jak centra kształcenia ustawicznego. Centrum

kształcenia praktycznego może także współpracować z placówkami doskonalenia nauczycieli w zakresie doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli kształcenia zawodowego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626) określa warunki i tryb organizowania praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego, u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz kwalifikacje wymagane od osób prowadzących praktyczną naukę zawodu i przysługujące im uprawnienia.

Zgodnie z § 3-4 praktyczna nauka zawodu uczniów jest organizowana przez szkołę. Praktyczna nauka zawodu młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego. Jest organizowana w formie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Zajęcia praktyczne organizuje się dla uczniów i młodocianych w celu opanowania przez nich umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w danym zawodzie. Praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy. Praktyki mogą być organizowane w czasie całego roku szkolnego, w tym również w okresie ferii letnich. W przypadku organizowania praktyk zawodowych w okresie ferii letnich odpowiedniemu skróceniu ulega czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów odbywających te praktyki. Zakres wiadomości i umiejętności nabywanych przez uczniów na zajęciach praktycznych i praktykach zawodowych oraz wymiar godzin tych zajęć i praktyk określa program nauczania dla danego zawodu dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

Na mocy § 10 ust. 1-2 zajęcia praktyczne prowadzą nauczyciele. Zajęcia praktyczne realizowane u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych mogą także prowadzić:

- pracownicy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi stanowi podstawowe zajęcie i jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin przewidzianym dla nauczycieli,

- pracodawcy lub wyznaczeni przez nich pracownicy albo osoby prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza z uczniami lub młodocianymi nie stanowi podstawowego zajęcia lub jest wykonywana w tygodniowym wymiarze godzin niższym niż przewidziany dla nauczycieli, w ramach obowiązującego ich tygodniowego czasu pracy - zwani "instruktorami praktycznej nauki zawodu".